

Тема 7. Спорт і земельні відносини

Важливим чинником у створенні умов для всебічного гармонійного розвитку людини, формуванні здорового способу життя є фізична культура як складова загальної культури. Держава вживає заходів, спрямованих на подальше вдосконалення сфери фізичної культури та спорту. Програма популяризації фізичної культури та спорту і Програма здорового способу життя та довголіття віднесені до переліку програм і реформ у рамках Стратегії сталого розвитку України на період до 2020 року¹.

Загальні правові, організаційні, соціальні та економічні основи діяльності у сфері фізичної культури і спорту визначає Закон України «Про фізичну культуру і спорт»², відповідно до ст. 1 якого, фізична культура визначається як діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя. Спортом є діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленостях шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них. Спортивні змагання та/або навчально-тренувальні збори отримали назву спортивних заходів.

Матеріально-технічне забезпечення сфери фізичної культури і спорту здійснюється шляхом будівництва та використання спортивних споруд, створення, придбання та використання фізкультурно-спортивного спорядження та обладнання, іншого майна, призначеного для занять фізичною культурою і спортом. На місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування покладено обов'язок з забезпечення умов для фізкультурно-оздоровчої діяльності, зокрема, за місцем відпочинку громадян, що здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів.

З цією метою, відповідно до ч. 1 ст. 27 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування можуть створювати центри фізичного здоров'я населення, організовувати будівництво спортивних споруд та співпрацювати з відповідними громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості та іншими закладами фізичної культури і спорту. Обов'язки щодо створення умов для здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності та фізкультурно-спортивної реабілітації за чинним законодавством покладено і на власників санаторно-курортних закладів, закладів відпочинку та об'єктів туристичної інфраструктури, зокрема туристичних баз.

Згідно з ч. 3 ст. 48 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», земельні ділянки, на яких розташовані спортивні споруди, належать до земель рекреаційного призначення. Відповідно, на них поширюється правовий режим рекреаційних зон. Розміщення ділянок фізкультурно-оздоровчих закладів

¹ Про Стратегію Сталого розвитку «Україна-2020»: указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. *Офіційний вісник України*. 2015. № 4. Ст. 67.

² Про фізичну культуру і спорт: Закон України в редакції Закону від 17 листопада 2009 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №7. Ст. 50.

масових типів на території промислових зон, санітарно-захисних зон промислових підприємств, залізниць і автомагістралей не допускається¹. Вимоги до спортивних споруд щодо будівельних норм і правил, санітарних норм, інших норм у сфері охорони здоров'я та дотримання безпеки їх відвідувачів встановлюються відповідно до закону.

Так, заклади фізичної культури і спорту, які мають у власності або в користуванні спортивні споруди, повинні мати, зокрема: сертифікат відповідності спортивної споруди, виданий відповідно до закону в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України; журнал обліку використання спортивної споруди, порядок ведення якого визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту (ст. 48)³. Крім того, законодавцем встановлено вимоги щодо фізкультурно-спортивного спорядження та обладнання, під якими розуміється спортивна форма (спеціальний одяг та взуття), спортивні снаряди (апарати), інвентар і апаратура для обладнання спортивних споруд та обслуговування спортивних заходів. Їх виготовлення повинно здійснюватися з дотриманням стандартів (правил, норм), затверджених відповідно до закону.

Порядок підготовки спортивних споруд та інших спеціально відведених місць для проведення масових спортивних та культурно-видовищних заходів визначено постановою Кабінету Міністрів України у відповідному Порядку¹. Зазначені заходи повинні проводитися в умовах високої культури обслуговування, безпеки учасників і глядачів, належного громадського порядку. Згідно з п. 6 Порядку, заходи проводяться лише на спортивних спорудах і у спеціально відведених місцях, прийнятих до експлуатації комісіями з контролю за станом спортивних споруд та інших спеціально відведених місць для проведення масових спортивних та культурно-видовищних заходів (далі – комісії з контролю), суддівськими колегіями, при суворому дотриманні всіма суб'єктами чинних норм і правил експлуатації споруд та місць розташування учасників заходу, місць загального користування, інженерних систем та систем оповіщення, санітарно-гігієнічного режиму приміщень, арен і територій; норм готовності засобів пожежогасіння, спортивно-технологічного устаткування та інвентаря (далі – технічні норми); правил проведення спортивних змагань з видів спорту, правил поведінки учасників і глядачів, правил пожежної безпеки, інших нормативних актів.

Для кожної спортивної споруди, відповідно до п. 7 Порядку, з урахуванням місцевих умов і їх специфіки на підставі типових інструкцій і правил, затверджених Міністерством молоді та спорту України, власники спортивних споруд за участю органів Національної поліції та органів та підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій розробляють відповідні інструкції та правила, в яких передбачається порядок організації та проведення заходів, підтримання громадського порядку, забезпечення безпеки учасників і глядачів, пожежної безпеки, надання медичної допомоги у разі настання нещасних випадків і порядок евакуації у разі виникнення надзвичайних обставин⁴. Згідно зі ст. 48 Закону України «Про фізичну культуру і спорт»,

³ ДБН В.2.2-13-2003. Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди: наказ Держбуду України від 10 листопада 2003 року №184. Видання офіційне. Державний комітет України з будівництва та архітектури. К., 2004

⁴ Про порядок підготовки спортивних споруд та інших спеціально відведених місць для проведення масових

приватизація спортивних споруд здійснюється відповідно до закону. Зміна цільового призначення приватизованих спортивних споруд не допускається. Існуюча мережа державних і комунальних закладів фізичної культури і спорту не може бути скорочена без згоди центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту. У числі пріоритетних завдань сьогодення визначено формування інфраструктури сучасних і привабливих спортивних споруд, а також збільшення кількості загальнодоступних спортивних заходів для активного сімейного відпочинку у місцях масового відпочинку громадян; удосконалення міського планування в частині створення місць для активного відпочинку (зокрема, парків для рухової активності та спорту на свіжому повітрі) та використання їзди на велосипеді як безпечного засобу пересування і ходьби; організація виробництва модульних спортивних споруд із застосуванням сучасних технологій та забезпечення їх будівництва за рахунок, зокрема, коштів місцевих бюджетів тощо. Заклади фізичної культури і спорту звільняються від сплати земельного податку, їм можуть надаватися пільги з оплати за користування комунальними послугами та спожиту електроенергію відповідно до закону⁵.

Контроль за ефективністю використання спортивних споруд, згідно зі ст. 48 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», в межах повноважень здійснюють центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері фізичної культури та спорту (Міністерство молоді та спорту України¹), відповідні структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в межах наданих їм повноважень.

спортивних та культурно-видовищних заходів: постанова Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 року № 2025. *Офіційний вісник України*. 1998. № 51. Ст. 1894.

⁵ Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація»: Указ Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016. *Офіційний вісник України*. 2016. №13. Ст. 535.